

КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ПОКАЗНИК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СУЧАСНОГО УПРАВЛІНЦЯ

Сучасні вимоги, що поставлені суспільством, державою потребують переосмислення професійної компетентності управлінців навчальних закладів. Знання, вміння та навички, котрі потрібні для здійснення професійної діяльності, безперечно, є важливими, проте у зв'язку з широкомасштабними і кардинальними перетворюваннями в освітній галузі багато проблем не можна розв'язати стандартними підходами. Тут необхідні фахівці, які володіють творчим професійним мисленням, здатні успішно розв'язувати проблеми освітньої галузі, ефективно працювати в складних економічних умовах і забезпечувати високу якість освіти. Актуальною стає постать управлінця начальним закладом, від якого залежить ефективне функціонування навчального закладу, успіхи його колективу.

Професіоналізм – це не тільки всебічні знання, ерудованість, суто професійні вміння і навички управлінців, – це досить складне особистісне утворення, зумовлене досвідом професійної діяльності, життєвою позицією управлінця, сумою його індивідуально-особистісних і духовних цінностей [1].

У розробку теоретичних основ професіоналізму значний вклад внесли Ф.М. Гоноболін, І.А. Зязюн, Л.В. Кондрашова, Н.В. Кузьміна, О.Г. Мороз, В.О. Сластьонін, В.О. Сухомлинський, О.І. Щербаков та інші дослідники. Аналіз робіт цих авторів свідчить: професіоналізм особистості був і залишається рушійною силою суспільного розвитку.

Різні аспекти проблеми формування комунікативної культури привертають увагу багатьох науковців. Певний інтерес представляють роботи авторів Н. Анікеєва, Ш. Амонашвілі, О. Бодальов, Ю. Гагін, В. Грехнєв, О. Добрович, В. Кан-Калік, А. Москаленко, О. Петровський, Л. Петровська, Л. Рувінський, В. Семиченко, М. Тутушкіна та ін.

Суттєвим показником професіоналізму сучасного управлінця є рівень його комунікативної культури. Комунікативна культура управлінця – це динамічне особистісне утворення, яке концентрує в собі мистецтво мовлення і слухання, об'єктивного сприйняття і правильного розуміння, сприяє побудові гуманних взаєностосунків і досягненню ефективної взаємодії на основі спільних інтересів. Комунікативна культура передбачає також високі моральні якості управлінця, його ставлення до особистості, а не як засобу досягнення мети [2].

Розглядаючи комунікативну культуру управлінця як здатність встановлювати правильні взаєностосунки, налагодити продуктивне спілкування і взаємодію з колективом, виділяють серед її складових власне

комунікативну: досконалість комунікативних навичок, умінь (як вербальних, так і невербальних), культуру і змістовність мовлення.

Складовою частиною комунікативної культури є культура мовлення управлінця, яка виражається в бездоганному додержуванні мовних норм, у вмінні знайти точний, зрозумілий, доцільний засіб висловлення власних думок і відчуттів. Багатство, чистота, виразність, ясність і зрозумілість для співбесідника, точність і правильність – основні вимоги щодо мовлення управлінця. Відсутність мовленнєвих штампів, зайвих слів, слів-паразитів є беззаперечним свідченням не лише культури мовлення управлінця, а й засобом підтвердження його ерудованості. Нерозбірливість висловлювань, недоречна багатослівність здатні звести нанівець найкращі задуми керівника.

У структурі комунікативної культури управлінця ми виділяємо також конструктивну складову – сукупність рефлексивних здібностей, спостережливості, адекватного сприйняття поведінки та вчинків особистостей і адекватної самооцінки керівника, вміння прогнозувати розвиток взаєностосунків і взаємодії з колегами. У зв'язку з цим, ми пропонуємо низку основних показників комунікативної культури:

1. Світоглядна складова: усвідомлення комунікативної культури як самостійної професійної цінності; переконання у необхідності розвитку професійних знань, умінь, навичок гуманного спілкування і взаємодії з колегами; додержування норм загальнолюдської моралі, правил професійної етики і етикету у спілкуванні та взаєностосунках, з колегами.

2. Мотиваційна складова: наявність гуманістичних комунікативних установок; інтерес до співпраці і взаємодії; визнання людської гідності, самоцінності і свободи спрямованість на досягнення позитивного результату в діяльності, у комунікативній взаємодії.

3. Комунікативна складова: професійна комунікабельність; досконалість комунікативних умінь і навичок: багатство і різнобічність словника, чистота, образність, зрозумілість, правильність мовлення, висока техніка мовлення; логічність і поміркованість висловлювань.

4. Емоційно-вольова складова: здатність до емпатичного ставлення, співпереживання; професійний такт; товариськість, витримка, толерантність, організованість.

5. Конструктивна складова: вміння обирати оптимальний стиль спілкування і взаємодії з колегами; стійкі навички рефлексії комунікативної поведінки, об'єктивна самооцінка; адекватне сприйняття особистості, дій та вчинків кожного співробітника організації; професійна спостережливість; комунікативно-прогностичні та комунікативно-творчі здібності.

Отже, комунікативна культура керівника є одним із вирішальних показників його професіоналізму; її сутність і зміст відображають ті вимоги, які висуває сьогодні суспільство до процесу і результатів його діяльності.

Література

1. Беленька Г. В. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах ступеневої

підготовки: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / Г. В. Беленька, - К., 2012. – 41 с.

2. Сердюк О.П. Основи управління комунікативним процесом: Підручник / О.П.Сердюк. – К. : ІЗМН, 1998. – 240 с.

УДК 378.14

ЗОБЕНЬКО Н. А.,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Нині посилюється тенденція психологічного забезпечення навчально-виховної діяльності закладів середньої освіти. В зв'язку з цим підвищуються вимоги до суб'єктів освіти – педагогів. Актуальність вищезначеної проблеми зумовлена реаліями та потребами сучасного навчально-виховного процесу.

З виникненням нової освітньої парадигми, орієнтованої на особистість, зростають вимоги і до вчителя початкової школи, який має реалізувати освітні зміни відповідно до концепції «Нової української школи». Реалізувати цю програму здатний учитель, озброєний психолого-педагогічними знаннями та надійними методиками. Саме він – педагог визначає долю майбутнього покоління, долю розвитку і реалізації інтелектуального і духовного потенціалу країни.

Сучасне суспільство висуває замовлення на вчителя початкової школи з відповідним рівнем підготовки до професійно-педагогічної діяльності як особистісного утворення, що визначається відповідним рівнем вихованості, загальнолюдської культури, педагогічною спрямованістю і громадянською позицією, глибокими науковими спеціальними і педагогічними знаннями, компетентністю, діловитістю, гуманістичною духовністю, широкою ерудицією і соціальною активністю.

Проблеми організації навчально-виховного процесу у відповідності до сучасних вимог досить докладно висвітлюється у сучасній психолого-педагогічній літературі (І. Д. Бех, С. І. Болтівець, В. Й. Бочелюк, Л. В. Долинська, С. Д. Максименко, Ю. В. Мельник, В. М. Поліщук, О. В. Скрипченко, Л. Д. Столяренко та інші). У сучасних дослідженнях стверджується що, зміна ролі і місця особистості в навчально-виховному процесі привела до підвищення вимог до психологічної компетентності вчителя, до підвищення якості психологічної підготовки майбутніх педагогів (О. М. Коберник, Л. А. Лазаренко, Ю. В. Мельник, В. Г. Панок, В. А. Семиченко, Д. В. Прасол та інші).

У руслі цих вимог на систему вищої освіти покладено завдання якісної професійної підготовки фахівця як однієї із початкових, базових етапів його професіоналізації і становлення. У контексті сучасних викликів крім знань в області предмету, який викладається, вчитель повинен мати цілу гаму

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>